

КИР БУЛИЧОВ

НЕЗЕМНО КРАСИВ ШКАФ

Превод от руски: Маргарита Златарова, —

chitanka.info

1

Лиза нямаше да обърне внимание на този шкаф. В оказионния магазин хората отиваха не за да се любуват на вещите, а да купят поевтино нещо, което им трябва. Лиза отдавна се беше научила да не вижда съблазните, които се навираха в очите ѝ. „Ти си като касиер — беше ѝ казала веднъж Тамара. — Милиони рубли могат да минат през ръцете ти, а за теб все едно че не са пари. Бих искала и аз така да живея.“ Тамара всъщност не искаше да живее така. Тя жадуваше да владее всичко — вещи, пътешествия, коли, апартаменти, мъже, но не беше алчна. Готова бе да раздели своите желания с близките си. Особено с Лиза.

— Лизавета! — викна Тамара с тръбен глас. — Я погледни.

Лиза послушно се откъсна от кухненските комплекти и се промъкна до Тамара през тесния проход между бюфети и шкафове. До Тамара тя изглеждаше крехка и беззащитна.

— Неземно красив шкаф! — каза Тамара. — Можеш всичко да побереш в него. И за внуците ще остане в наследство. Сега такива не се правят.

— Там зърнах кухненско шкафче от полска гарнитура.

— Лизвета, не се отвличай! Такива шкафчета имат всички, а този тук е уникат.

Лиза се подчини и започна да разглежда неземно красивия шкаф, който очевидно е бил правен за богат търговец: отстрани имаше врати до пода, по средата отгоре — стъклен бюфет, под него бяла мраморна полица и чекмеджета. Шкафът беше украсен с богата резба, с лъвове, гербове и на лъвски крака.

— Горе ще си сложиш чашите за вино — каза Тамара.

— Нямаме вински чаши.

— А чашките? Леля ти ги донесе на сватбата. А отстрани ще окачиш роклите и костюмите — в цял ръст... В чекмеджетата ще наредиш бельото и ще остане още място. Това е мечта!

— Ела да ти покажа кухненското шквфче.

— Нищо подобно! Млади човече, къде сте? Кажете ни цената.

Вял и отпуснат продавач им обърна внимание, като спря в началото на прохода. Синята сатенена престилка като камък притискаше още младежките му рамена.

— Цената е написана. Оттук не виждам.

— Тук е написано седемдесет рубли. Защо е толкова евтин?

— А кой ще го купи? В маломерна квартира няма да влезе.

— Това ли е единствената причина? Затваря ли се? Има ли ключ? Не е ли прояден от червейчета? Виждаш ли, Лизавета, всичко си е в ред, а във вашата висока стая ще влезе. И най-вече дървото е червено.

— Дъб — каза продавачът.

— Още по-добре. Вземаме го.

— Тамара...

— Само лъвовете да отрежеш и да ги продадеш поотделно, ще вземеш най-малко по петдесет рубли за всеки. Когато решиш, ще ти го уредя.

— А Павел Николаевич...

— Ще бъде доволен. Не веднага, но ще бъде, като си направи сметката.

— Вземате ли го, или не? — попита продавачът. В едната си ръка той държеше тънък кочан с квитанции, в другата — писалка,

— Ще се върнем утре — побърза да отговори Лиза.

— Утре не гарантирам... Може и да го няма.

— Вземаме го — каза Тамара, като отблъсна Лиза и се запъти към продавача. А пък Лиза се сети, че има само четиридесет и три рубли, а пък трябваше да купи хляб и масло. Сигурно и Тамара немаше пари и значи ще се размине.

У Тамара се намериха пари включително и двадесет рубли за превоза.

2

Павел Николаевич се върна в къщи късно и може би беше по-добре, защото не видя как шкафът се вмъкваше в стаята. Той дълго стоя пред него, като се люлееше от пръсти на пети, поглаждайки плешивото си теме. После каза късо: „Глупачка.“

И отиде в кухнята да играе шах със съседа.

Лиза очакваше „конско“ и дори наизусти текста, който Тамара й наговори: че шкафът е вечен, ценен, за лъвовете, но „конското“ се състоя едва на другата сутрин. Мъмренето беше без повишаване на глас, дори скучно.

Павел Николвевич седна до масата по пижама, закри се с вестника, отдели себе си и омлета от жена си. Гласът се чуваше зад вестника, само се виждаха силните му пръсти със старателно изрязани нокти, които почукваха по краищата на страницата.

— Аз съм заделял средства за закупуване на кухненски шкаф — информира той Лиза. — желателно е да бъде бял на цвят. А сега с въшки ли ще го купим? Почакай, не съм свършил. Второ съображение: в края на годината ще ми дадат от предприятието двустайна квартира. Като те регистрирах миналата година за московска жилищна площ, разчитах на определено отпускане, в смисъл на увеличаване шансовете за метраж. А пък в маломерна квартира този кютюк няма да влезе. Ще изяде цялата увеличена площ. Ти за това помисли ли?

— Но той е почти вечен... И лъвовете.

— Тамарка ли беше с теб в магазина? Предупреждавам те, че занаят пред няма да търпя пребиваването й в моя дом. Имай го предвид.

Павел Николаевич стана и отиде да се преоблича. От силното вълнение той не допи чая с млякото. Лизочка мълчеше като риба. Самата тя нищо не хапна, пък и не й се ядеше. Павел Николаевич набързо се приготви и излезе. А Лизочка измъкна от най-горната полица в кухнята зад пакетите със сол една цигара, върна се в стаята и запуши, като отвори прозорчето. Ако Павел Николаевич разбереше, че си позволява това, навярно би подал молба за развод. Лизочка смучеше

от цигарата, а мокрият вятър издърпваше дима от прозорчето. Тя си мислеше, че Тамара все пак ще идва, защото без нея тя е заникъде.

Докато прибираще масата, поглеждаше към шкафа. Той сега й харесваше повече от вчера, може би заради мъмренето. Шкафът беше нежелан в този дом — голям, шкембест, с лъвове, необичан.

Тамара дотича, без да позвъни, за да отидат в завода, но всъщност искаше да се полюбува на шкафа и да разбере какво се е случило на Лиза заради него.

— Виждам — каза тя от прага, — че няма нищо счупено, а и ти нямаш синина под окото. какво, размина ли ти се?

— Разсърди се — отвърна Лиза. Разбира се, Павел Николаевич с пръст не я бе докоснал, а пък да счупи нещо при неговата пестеливост е дори смешно да се мисли.

— Какво ти каза?

— Не желае да те пускам в къщи.

— Ти, разбира се, на мен стовари всичко.

— Сам се досети.

— Значи аз съм черният демон, духът на изгнанието? Да върви по дяволите твоят плондер. Отдавна да съм избягала от него...

— Тамара!

— Не ми се моли. По-добре донеси пепелник. Къде са чашките? Трябва да ги сложим. През стъклото ще бляскат като в дворец.

— Да тръгваме. Време е.

В автобуса Тамара все още мърмореше, отделила с гърди Лиза от публиката.

— И ако си се стремила към столицата, то е било заради цивилизацията. Иначе и в твоята Кимра щеше да си живееш не по-зле...

— Не зная.

— А какво виждаш тук? Поне на театър водил ли те е? Не сега де, а когато те ухажваше?

— Ти знаеш...

— Зная. Дори не те е ухажвал. Отишъл при роднини в Кимра, видял те е да миеш пода у леля си и те довел.

— Тома.

— Само не ме убеждавай, че го обичаш този шопар. Такава любов няма право на съществуване.

Лиза чакаше спирката. Оттам се разделяха в различни посоки: Лиза бе машинна работничка, а Тамара машинописка в заводското управление.

3

Вечерта Лиза закъсня, трябваше да събира профсъюзния членски внос, после се отби в магазина. Павел Николаевич беше вече в къщи и не сам. Довел бе някакъв познат дърводелец. Двамата почукваха шкафа, оценяваха го, а Лизочка приготви масата. Добре че се намери четвъртинка. Павел Николаевич пиеше рядко, само в компания, но за всеки случай държеше запас.

Като изпрати госта, Павел Николаевич се изправи пред шкафа, сам той стана шкаф.

— Истински дъб — каза той, без да гледа Лиза. — Покрий го с мебелен лак, ще намажеш тънък слой, а пукнатините закрий с кафяв молив.

После отиде при един професор да му поправя колата, а Лиза се зае с шкафа. Изми го, намаза го с лак, закри пукнатините, наръси го вътре с нафталин. В най-долното чекмедже намери някакви картички с дупчици по краищата. Чекмеджето беше обемисто, но плитко. Лиза не можа да измисли какво да сложи в него. Затова пък горе зад стъклото постави чашките, подарени на сватбата ѝ, и стар порцеланов чайник с очукано по краищата гърло, с пукнатина на капачето, но много красив, старинен, с птици.

Забавно ѝ беше да си представя каква е била съдбата на този шкаф, да си въобразява как някоя госпожица в бяла до земята рокля го отвари, изважда от него кристална кана с лимонада и я налива в крехка чаша.

Когато Павел Николаевич се върна уморен, първата му работа бе да извади чайника, за да не разваля вида. Лиза, разбира се, не се опита да спори. Мислеше си, че той все пак не е лош човек, справедлив е, но се страхува, че тя може да го приеме като равен на нея, както става в други семейства. А на Лиза и през ум не ѝ минаваше. Все пак разликата във възрастта им бе повече от двадесет години. При това той е старши механик със златни ръце. А тя какво е видяла? Завършила е осем класа, работила е в магазин, пътувала е на екскурзия до Киев и

дори не е мечтала, че някога ще живее в Москва... Пък и да беше мечтала, то поне не така както стана.

В шкафа за всичко се намери място. Дори за ненужни вещи. Павел Николаевич нищо не изхвърляше и обичаше да разказва как веднъж изхвърлил един винт, а после му потрябвал и се наложило да го търси по магазините. А пък Лиза имаше добра памет, млада, тя винаги помнеше кое къде е: „Лиза, къде е бялата жица?“, „Лизавета, къде е дръжката на червения куфар?“

А сега всичко е в шкафа. И въпреки това долното чекмедже отляво е все още празно.

Тамара чакаше Лиза на пропуса.

— Вземи — рече тя. — Билети за театър. От профкомитета се снабдих. Петнадесети ред на партера.

— И трябва да отида?

— С мен ще дойдеш.

— А Павел Николаевич?

— От нашия профкомитет са. Той все едно не би дошъл. „Дамата с камелиите“. Дюма я е писал. Ти чела ли си „Тримата мускетари“?

— Чела съм я. Само че този е другият Дюма. Дюма-син.

— Понякога ти се чудя. Всичко знаеш и за какво? Ще дойдеш ли?

— Ако Павел Николаевич...

А Павел Николаевич не възрази. Само попита колко струва билетът. Лиза беше подготвена за въпроса и каза, че са от профкомитета, безплатни.

— Тогава трябва да се посети — каза той. — Отивай!

Не можеше да се каже, че е алчен, но пестеше за обстановката в новата квартира, за да бъде тя като за пред хората. Тамара казваше: „Ти, Лизавета, имай предвид, че той цял живот ще пести, няма да ти даде дъх да си поемеш. Първо за гарнитура, после за кола, после още нещо ще измисли.“

За година и половина Лиза нито веднъж не беше ходила на театър. Дори на кино само три пъти е била. Какво да говорим — сватбата не отпразнуваха. Нямаше бяла рокля, нямаше кола с кукла на предния капак и с червени панделки. Минаха скромно. Дойдоха приятелите на Павел Николаевич, съседът, лелята. Дори не се целунаха. Когато някой извика „горчиво“, го погледнаха с такова удивление, че той се запъна.

Лиза отвори шкафа, сякаш не знаеше, че там има само една официална рокля, синя, беше си я шила още в Кимра, но тя й беше тясна в бюста и бе абсолютно демодирана.

— Утре ще закъснея — каза Павел Николаевич, без да гледа как жена му се опитва да навлече роклята. — Ще се върна гладен. Правиш ли си сметка?

— Да-да, ще ти оставя всичко. Ще го приготвя и ще го оставя.

Павел Николаевич се учуди, вдигна очи от кръстословицата, но си спомни, че самият той одобри театъра и въздъхна малко обиден.

Невъзможно беше да отиде на театър със синята рокля. По-добре щеше да бъде да се откаже и да не става за смях пред хората.

— Никъде няма да отида. Ти не се безпокой. Всичко ще бъде готово.

Павел Николаевич сне очилата с пълната си розова ръка и се вторачи в нея като в глупачка.

— Билетът ще изгори. Трябва да се посети. А пък аз някак си...

За него беше важно той да има последната дума. И обидата. Ако Лиза не отиде, тя ще бъде обидената. Не бива така.

А Лиза си мислеше, че няма и обувки. Само спортни, с които ходеше из града. Можеше да obuе ботуши, подходящи, но кой през септември ходи с ботуши на театър? Ами ако си сложи блузка от трико и пола?

Обзе я трескаво странно объркване. Сякаш съдбата сама не я пускаше на театър, а може би никога вече нямаше да ѝ се случи да отиде.

Павел Николаевич се намери да спи, загаси лампата, а Лиза отнесе роклята в кухнята, поразпори я тук-там, но напразно. И заплака. Плачейки беззвучно, се върна в стаята, изтегли долното празно чекмедже и захвърли там роклята и обувките — за какво да я окачва такава разпрана? Съблече се и легна накрая на леглото, за да не безпокои Павел Николаевич, но дълго не можа да заспи, преживявайки в дрямката си приказни сцени. Ето че влиза в театъра, облечена разкошно, роклята ѝ като на онази госпожица от миналото, бляскави полилеи и всички се обръщат към нея, любувайки се на нейната прелест... отразява се в огледалата, възхищава се сама на себе си. И в съня ѝ това видение я преследваше, и на сън тя разбираше, че това не е истина, че е видение.

На сутринта Лиза едва не се успа за работа, пак мина без закуска, а на обяд видя Тамара и ѝ каза:

— Няма да дойда на театър.

— Ти полудя ли? Твоят да не би да се е разбунтувал?

— Не, разреши ми. Аз самата...

— Какво е станало? Обясни ми човешки. Нямах какво да облечеш?

Улучи право в целта! Лиза замълча.

— Да не би да мислиш, че там ходят с бални рокли? Не, кой с каквото има.

— И ти ли ще дойдеш с каквото имаш?

— Разбира се — излъга Тамара. Тя наскоро си бе купила италианска рокля, малко под коленете и на волани. Още не я беше обличала.

— Ще ти дам моята, вълнената — каза Тамара. Лиза само се усмихна. Можеше да се загърне в нея.

— Ти — викаше Тамара на връщане в автобуса, — с твоите външни данни можеш и в работно облекло да се появиш. Хайде да отидем на фризьор. Рима ще ни направи прически без ред. Не искаш ли? Е добре, ще мина да те взема.

Лиза само поклати отрицателно глава.

Сигурно около час седеше на стола, просто убивайки времето до започване на представлението, а после щеше да бъде късно да се разстройва. Но седенето ѝ беше прекъснато. Съседът я повика на телефона — беше Тамара.

— Лиза, няма да успея да те взема. Ще се забавя при Рима. Ще бъда смърт за мъжете. Ще те чакам на входа. Нави ли се? Ако не дойдеш, няма да вляза вътре и ще си опропастя вечерта. А може би и бъдещия си прекрасен семеен живот.

И хлопна слушалката, като не даде възможност на Лиза да възрази.

Лиза се върна в стаята и вече не седна. А какво ли пък, ако наистина погуби живота на Тамара? Никога няма да си го прости. Важно ли е кой как е облечен? Там няма и да забележат. Ще си седи в залата. Жалко, че роклята е разпрана. До тръгване оставаше половин час.

Лиза отвори вратичката. Там беше само официалният костюм на Павел Николаевич и нейният пенъоар. Къде ли натика вчера така глупаво роклята? Разбира се, в долното чекмедже... Измъкна я.

Но това беше друга рокля. Също така синя, но беше удължена, сякаш някой ѝ бе пришил още един метър плат. И платът бе променен, превърнал се в кадифе, обшито с дребни перли...

„Павел Николаевич“ — помисли първо Лиза. Разбираше, че тази мисъл е равна на световна катастрофа, защото Павел Николаевич не би могъл да направи подобно нещо...

Убоде се. От роклята стърчеше игла и конец — нейната игла, която вчера бе забола в старата дреха.

Лиза прилепи роклята към себе си. Трябваше да я пробва. Макар че не бе нейна, но и чужда не би могла да бъде. Къде ли е обяснението?

Роклята се държеше на раменете за тънки лентички, като сукман, сутиенът под нея щеше да се вижда. Трябваше да намери банския си

костюм, той е без презрамки.

Роклята се плъзна по нея като жива, сякаш това и чакаше, да я обгърне. И стана ясно, че бе шита за нея. Спускаше се до пода и я правеше по-висока и по-слаба, защото беше тъмна и строга поради перления накит.

Лиза протегна ръка в чекмеджето, за да вземе обувките. Сега нямаше да се вижда какви са. Но и те бяха променени. Бяха станали сини със сребриста гарнитура в тон с роклята.

Вече можеше да тръгва... Мислейки си това, Лиза се усмихна, защото с таква дреха не можеше да бъде без прическа. Но не се и опита да направи нещо. Понапудри се, начерви си устните. Никога не бе правила това, но имаше червило и пудра за всеки случай, може би за да не забравя, че е млада.

А сега, какво да прави с косите си? Ако знаеше по-рано, щеше да изтича до фризьорския салон, щеше да ги направи да бухнат, или щеше да ги понакъдри. А сега те бяха само обикновени кичури, прави, наистина, гъсти, пепеляви. Носеше ги заплетени на плитка, завита на тила. Лиза ги разпусна, разреса ги... и часовникът удари половина. За петнадесет минути никъде нямаше да стигне. Нима щеше да пропадне всичко? Нямаше да я пуснат.

Лиза взе портмонето, облече сив шлифер и изхвъркна на улицата. Там също извърши престъпление — мина такси, ръката ѝ сама се вдигна. Бързо пусна ръката си — ами ако Павел Николаевич зърнеше отнякъде? Но колата вече бе спряла. Случва се понякога сякаш напук шофьорът да не бърза за гараж, нито за обед — заповядайте значи, дори до края на света. Усмихва се.

Стигна до театъра в седем без три минути. Тамара я нямаше на входа. Лиза остави шлифера на гардероб, но се отказа от бинокъла — вече бе похарчила рубла за такси, постоя секунда пред огледалото, за да оправи косите си. Точно такава се беше сънувала. Зад гърба ѝ някакъв мъж се спря да я гледа.

Залата шумеше в очакване на началото, звънецът са скъсваше да звъни, сякаш артистите се бояха, че хората няма да успеят да седнат по местата си. Лиза извади от портмонето си билета, за да види кое е мястото.

— Позвовете да ви помогна — друг мъж стоеше до нея, рус, солиден на вид, а се държеше като момченце на дансинг.

— Сама ще си го намеря.

— И все пак, ако имате нужда от помощ, само ме погледнете.

Но Лиза не го погледна. В ушите ѝ звънеше, мяркаха се лица, зрителите наистина бяха облечени различно, но имаше и в дълги рокли. А пък тя беше по-хубава от мнозина.

На петнадесетия ред се извисяваше черна кула — Тамарината прическа. Толкова тежка кула, току-виж килнала главата ѝ встрани. Лиза се промъкна до приятелката си, роклята ѝ шумолеше и шумоленето се смесваше с останалия празничен театрален шум. Добре че мястото не беше заето, защото се случваше да продават два билета за едно и също място. Тамара се извърна и каза:

— Мястото е заето — и в същия миг се развика така, че можеше да я чуе цялата зала:

— Лизавета! Не вярвам на очите си!

Езикът ѝ се мятеше, говореше, а очите ѝ, вишневите ѝ очища скачаха от Лизините рамене по синьото кадифе, впиваха се в перлите и когато Лиза седна, Тамара рече с шпионски шепот:

— Сега ще умра! Какво си направила със себе си?

— Нищо — каза Лиза и ѝ стана приятно. — Намерих една рокля...

— Намерила си я? И обувките ли намери? И тези рамене, и тях ли намери?

Отзад някой измърмори: „По-тихо, че започва първо действие.“

За Тамара нямаше вече представление. Такова приключение до ден-дневен не беше преживявала. А Лиза вече гледаше към сцената, защото роклята ѝ беше нужна не за да се показва, а само като пропуск в театъра.

Русият мъж отпреде ѝ пречеше, оглеждаше се. Тамара също ѝ пречеше, ахкаше, охкаше. А Лиза си гледаше пиесата.

Когато станаха през антракта, Тамара се залепи за нея като гербова марка. Признай си, та признай си. Тръгнаха към бюфета, застанаха на опашката за пирожки и лимонада, но не стигнаха до края, защото онзи русият вече беше взел всичко, дори сандвичи с хайвер и ги покани на масичката, сякаш им беше познат. Лиза дори не успя да се възмути, защото Тамара побърза да отвърне.

— Благодаря за поканата!

Мъжът беше възбуден, шегуваше се, говореше безспир, в Тамарка се кикотеше, сякаш всичко това се случваше заради нея, а на Лиза ѝ беше малко смешно, но пък и приятно, като чу как момичетата от съседната масичка спореха: „Ти си забравила, показвах я по телевизията в една пиеса. От Тургенев.“

По време на второто действие Тамара пак ѝ пречеше да гледа — много ѝ беше харесал русият със сандвичите, вече бе научила, че се казва Иван. Ах, Тома, не разбираш ли защо русият е толкова внимателен?

— Той работи в научноизследователски институт — шепнеше Тамара в ухото ѝ. — Много е интересен. Само носът му не ми харесва. Прекалено голям е. Но нали носът не е най-важното за един мъж, ти как мислиш?

Лиза не я слушаше.

Изобщо вечерта беше приятна. И пиесата — чудесна, и артистите играеха отлично. Лиза някак си се бе променила — синята рокля ѝ бе повлияла по магически начин, когато след представлението стояха на стълбата, една перла изхвърча от роклята. И да не мислите, че Лиза се спусна да я търси? Нищо подобно. Иван я вдигна в краката ѝ, а някакъв побелял старец каза с усмивка:

— Защо си пилеете скъпоценностите, девойко?

Иван ѝ подаде перлата, а старецът каза:

— Чудесен бисер. Японски ли е? Позволете... — повъртя го из пръстите си и добави: — Казвам ви го, защото съм стар геолог и разбирам от тези неща. Впрочем, вие сте прекрасна... — И въздъхна. Лиза дори се изчерви.

А Тамара диктуваше телефона си на Иван. Напразно, тя не разбираше, че това е стара мъжка тактика. За него Тамара само бе нишката, нищо повече. А пък Лиза не се интересува. Тя си имаше дом, Павел Николаевич, работата. И утре нямаше да има нито обувки, нито рокля — и на това беше благодарна. На кого? На шкафа?

Долу Иван застана на опашката пред гардероба. Тамара се отдалечи, а към Лиза се приближи млад човек с позната физиономия.

— Пани Ренета? — каза той. — Познах ви.

— Не съм пани — рече Лиза. Само това липсваше. И тогава го позна. Артист. И дори известен. Миналата вечер го беше видяла по телевизията.

— Извинете — каза артистът, — признавам, че не знаех как да се доближа до вас. И измислих началото — за Рената. Лошо ли го измислих?

Лиза каза, че е лошо, но се усмихна, защото артистът беше очарователен. Още повече, че от всички страни гледаха към тях и се мъчеха с въпроса, с коя ли красавица разговаря този актьор?

Но тук разговорът свърши. Иван се върна с шлиферите, видя артиста и изведнаж стана толкова сух и учтив, че се очакваха неприятности. Лиза от едно време знаеше, че трябва да раздели младежите, а от Тамара нямаше полза — тя се захласна, като видя кой е новият поклонник на Лиза.

Лиза метна шлифера на ръката си, щеше да го облече на улицата, а с другата хвана Иван подръка и тръгна към изхода, без да си вземе довиждане с артиста.

На улицата Иван се опомни и съобрази:

— Да избягаме ли от нея?

Той имаше предвид Тамара. Ама че проста мъжка хитрост!

— Не — рече Лиза развеселена. — Няма да избягаме.

— Лиза!

— И няма нужда да ме изпращате. Моля ви, не разваляйте хубавата вечер.

— Хубава — призна Иван, но с такава тъга, като на гарата.

Лиза се стресна, че още го държеше подръка. Пусна го и погледна часовника. Десет и половина. Павел Николаевич вече се е прибрал в къщи и сигурно се сърди. А толкова дълъг ѝ се струваше пътят между входа на театъра и стаята с една лампичка на тавана от двадесет и пет свещи — повече икономията не позволяваше.

Очите на Иван бяха тъжни и съвсем не нахални. Лиза знаеше, че каквото и да му нареди сега, той ще го изпълни.

— Идете си — рече тя. — А току-виж пристигнала Тамара, а аз ще направя така, че ще ви се наложи да я изпращате до в къщи.

— Готов съм и на това.

Но я послуша и си тръгна. И навреме, защото изскочи Тамара — черните плетеници на главата ѝ бяха разбъркани.

— Знаеш ли, че онзи артист ме задържа. Разпитваше ме за тебе — коя си, защо не те познава? От пръв поглед се влюби до уши.

Слушай, той е още там. Реши, че Иван ти е мъж. Дадох му моя телефон.

— Защо?

— Как защо? Освен всичко останало, билетите са осигурени. За най-дефицитното представление. Разбираш ли?

Лиза махна с ръка и се затича към автобусната спирка. А Тамара остана — мятеше се между входа и Лиза. После се сети и извика подире ѝ:

— А къде е Иван?

6

Лиза изкачи стълбата и отвори вратата със своя ключ. В коридора беше тъмно, само от процепа под вратата се процеждаше светлина. Не спеше. Лошо, трябваше да му покаже роклята.

Лиза стоеше и не влизаше. Стана ѝ жално за самата нея. А пък не можеше да разкаже на Павел Николаевич за представлението и за стареца-професор, и за вълненията на Тамара. А ето че той със своите приятели можеше да разговаря на теми, които го интересуват... А Тамара утре ще раздрънка из целия завод, а пък тя още не е измислила откъде има тази рокля... Влезе в стаята.

Павел Николаевич не я видя. Той седеше на пода пред шкафа, голата му глава бляскаше на лампата, а около него имаше някакви уреди. Намерил време да си подрежда боклуците...

— А — рече той, без да се обръща. — Появи се, не се затри.

Гласът му не беше обиден, не бе и сърдит. Мъмрене не се предвиждаше.

— Какво правиш? — попита Лиза, събличайки шлифера си. — Вечерял ли си?

И тогава разбра, че шкафът е отворен, а долното чекмедже издърпано на пода.

— Разбираш ли, надникнах тук, като си мислех как да го използвам, нали е празно. И като премислих, дойдох до извода, че чекмеджето не е мушнато докрай. Значи там има нещо.

Павел Николаевич беше необичайно разговорлив. И доволен от себе си.

— Измъкнах го значи — и излязох прав. Там имаше цял вагон детайли. Някой ги е укрil с тайна цел. Гледай, миниатюрен трансформатор, у нас не правят такива. Кадмиево-никелови батерии, а аз моля ви се от тези неща разбирам. Разединените жици си прибирам отделно. Имам един човек, той плете от тях ремъчета, за три рубли от ръцете ти ги дърпат. И транзисторни схеми. Тънка работа. Вече шестнадесет елемента свалих и още толкова останаха. Ето на, гледай!

Той говореше и говореше, без да гледа Лиза, а тя стоеше прекрасна като принцеса и разбираше, че с шкафа е свършено. Никаква приказка — шкафът беше просто уред за осъществяване на желания. Хората са се трудили, изобретявали са...

— А пък хората са се трудили — каза тя тихо.

Учуден не толкова от думите, колкото от тона на Лиза, Павел Николаевич вдигна кръглата си глава.

— Ако се бяха трудили, нямаше да го дадат в оказионен магазин.

— Сигурно случайно е станало, някаква грешка.

— Не е трябвало да го дават — Той пропъждаше съмненията и опасенията си. — Пресметнах предварително — излизат повече от четиридесет рубли.

— Хората са се потрудили и той още много би могъл да направи... за теб също.

— Не дрънкай глупости — Павел Николаевич се пъкна в шкафа. Гласът му оттам се чуваше приглушен. — каква рокля си облякла? От Тамара ли я взе?

Отговор не очакваше. Лиза не му и отвърна. Нямаше да повярва. А ако повярва — още по-лошо. Щеше да се разлюти, че не му е казала навреме. „Можеше да ми оставиш бележка, щяхме да го използваме.“ По-добре да не го използва.

— А ти с роклята по-внимателно. Ако ѝ лепнеш петно, или нещо подобно...

Лиза се оглеждаше в огледалото. Бледо и непознато лице, а очите ѝ големи и тъмни, само зеници.

Нещо вътре в шкафа зашумоля и се счупи. Дишайки тежко, се трудеше Павел Николаевич.

Лиза чу гласа си. Чак после разбра, че е нейният глас, че никой друг не би могъл така пронизително, злобно и отчаяно да вика:

— Излизай! Свършвай веднага! Хората са се трудили...

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 4 от 1985 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.